

Op bezoek bij de Franse adel

Je krijgt onverwacht een berichtje van het mooiste meisje van de klas. Ze wil met je afspreken. Paniek en vlinders vechten om voorrang, met daartussen momenten van ongeloof. Zo voelde het toen we hoorden dat de hekken van Morfontaine voor ons open zouden gaan.

In de dichte bossen bij Parijs lijkt de tijd bijna stil te staan.

Zolang we ons kunnen herinneren staat Golf de Morfontaine bovenaan de lijstjes van beste golfbanen in Frankrijk. Deze parel van

de hand van de legendarische Britse ontwerper Tom Simpson ligt verstopt in de bossen ten noorden van Parijs, nog geen vijfhonderd kilometer van Amsterdam. Maar dat hadden er net zo goed vijfduizend kunnen zijn, want een ronde op Morfontaine is onbereikbaar. Net als die blonde schoonheid die jarenlang drie banken voor je in de klas zat. Alleen haar vriendinnen durfden met haar te praten, net zoals alleen leden mogen spelen op de vaandeldrager van het Franse golf. Dromen kan altijd, maar meestal zijn ze bedrog.

Maar wat nou als een van die vriendinnen een oudere broer heeft die zijn krantenwijk heeft overgedragen aan een buurjongen (we noemen hem voor het gemak Leonard) die toevallig bij jou in het voetbalteam zit? Als die op haar verjaardag mag komen, kan het zomaar gebeuren dat jij ineens een appje krijgt dat je ook welkom bent... op de beste golfbaan van Frankrijk dus, in ons geval. En dat is een unicum, want Morfontaine heeft slechts een paar honderd leden, en

de hekken gaan alleen open als een van hen de moeite neemt om je uit te nodigen. Alleen hebben die leden meestal wel wat beters te doen. Ze wonen in het buitenland, zijn bezig met het renoveren van hun kastelen, drinken wijn met andere adellijke families of zijn hun aandelenportefeuille aan het uitbreiden. Toch staan we, met dank aan de lobby van Leonard van Leadingcourses.com, halverwege juni voor de ingang van de meest exclusieve golfclub van Frankrijk. Als 'les Hollandais' zich, toch enigszins geïntimideerd, hebben gemeld via de intercom, glijdt het metalen hek van het best bewaakte geheim van Parijs en omstreken langzaam open. Het gaat dus écht gebeuren...

Eiffeltoren

Twee dagen eerder zijn we onze golftrip begonnen op **Golf de Saint-Cloud**, een oase van rust midden in Parijs met maar liefst 36 holes. Toen de Vert (groene) Course in 1911 werd aangelegd, lag hij nog op een heuvel aan de rand van de stad en konden de leden hier hun balgevoel etaleren met golf, tennis, polo, squash en croquet. De afgelopen eeuw is de hoofdstad van Frankrijk volledig om de banen heen gegroeid, zodat je nu je drives slaat op een paar kilometer van het centrum. Een bizarre ervaring. Op

een aantal holes kun je zelfs de Eiffeltoren zien liggen.

Het heuvelachtige design van Harry Colt – volgens velen de grootste golfbaanarchitect aller tijden, met banen als Muirfield, Royal Portrush, Sunningdale, Swinley Forest en Royal Liverpool op zijn naam – is door de jaren heen behoorlijk dichtgegroeid. Maar er liggen plannen van de Nederlandse architect Frank Pont om de baan te renoveren. Belangrijke punten zijn het in oude staat herstellen van de bunkers en het kappen van een flink aantal bomen, met als doel de zichtlijnen tussen de holes en vooral het unieke uitzicht op de stad weer terug te krijgen. Terecht. Als je *unique selling points* hebt, moet je er wel gebruik van maken.

De Vert Course is een tijdloze klassieker, waar sinds 1926 veertien keer het Frans Open is gespeeld. Dat zal met zijn bescheiden lengte van 5.966 meter waarschijnlijk niet vaker worden, maar voor clubgolfers zijn de relatief korte par-4's een verademing. De statige parkbaan loopt vlak voor de turn de heuvels in, wat een ronde tot een pittige wandeling maakt. Niet voor niets laten de leden voor een snel rondje het middenstuk meestal links liggen en steken ze door naar de slotstretch. Maar dan laat je ook een aantal heerlijke uitzichten schieten.

V.l.n.r.

Je kunt zelfs slapen in het enorme clubhuis van Saint-Cloud.

De korte holes van Harry Colt zijn altijd indrukwekkend.

'Gewoon opzetten op de Eiffeltoren en met een lichte draw terug laten komen.'

Colt bewaarde het mooiste terrein voor de par-3's, wat resulteerde in kleine meesterwerkjes

Denk als de kuiten verzuren maar aan de beloning die je straks op het enorme terras in ontvangst mag nemen: een gekoelde Chardonnay met een bord coquilles of lamskoteletten. Zoals we van een Colt-design gewend zijn, springen de korte holes eruit. Tegenwoordig dienen par-3's vaak als 'verbinding' tussen de andere holes, maar de Britse meesterontwerper ging altijd eerst op zoek naar de mooiste stukken terrein voor de par-3's, wat vaak resulteerde in kleine meesterwerkjes.

Ook hier. Vooral de par-3 8ste is onvergetelijk: slechts 135 meter lang, spelend naar in een kom gelegen green die wordt beschermd door zes bunkers en een steile run-off aan de linkerkant. Bezoekers van de op de achtergrond gelegen Eiffeltoren kunnen bijna zien of je de parputt weet te maken.

Ook op Saint-Cloud moet je door een lid uitgenodigd worden om te mogen spelen. Die kans is logischerwijs groter als je naam Eisenhower, Crosby, Mitterrand, Connery of Platini is, maar wie weet. Ben je welkom, boek dan beslist een kamer op de bovenste verdieping van het enorme clubhuis. De uitzichten zijn ronduit *magnifique*.

Erfgoed

De volgende stop is **Golf de Saint-Germain**, dertig kilometer ten westen van Parijs. Bij zijn oprichting in 1902 luisterde de club naar de naam Golf de l'Ermitage en lag de 9-holesbaan op de oevers van de Seine, maar de leden werden het zat dat hun baan regelmatig →

Saint-Germain telt 116 bunkers, wat vraagt om strategische beslissingen.

Saint-Germain zit vol prachtige doorkijkjes.

Het houten clubhuis werd in 1921 van de oevers van de Seine verhuisd naar de nieuwe locatie.

Stop beslist even in de kleedkamer.

→ onder water liep. In 1920 verhuisden ze naar de huidige locatie. Ook hier werd voor het ontwerp Harry Colt ingeschakeld. De Britse meesterontwerper wist wel raad met het bosrijke stuk land. Hij creëerde een heerlijke parkbaan die heel natuurlijk tussen de enorme bomen heen laveert, met daartussen open stukken land om voldoende 'lucht' te geven. Je wordt continu vergast op fraaie doorkijkjes, in heuveltjes genestelde bunkers (116 in totaal... we bezochten zeker een kwart ervan) en verhoogde greens met 'false fronts' die je bal onherroepelijk terug naar de fairway dirigeren als je maar iets te kort bent. Zoals altijd gaf Colt de voorkeur aan strategie boven het afstraffen van fouten, waardoor het design ook voor minder getalenteerde

golfers prima speelbaar is. Dat zie je meteen terug in de openingsholes, die niet al te lastig zijn en je de kans geven er rustig in te komen. Geen paniek dus als je geen tijd hebt om de driving range te bezoeken. Maak wel een paar putts op de oefengreen naast de eerste tee, want Colt deed altijd zijn uiterste best om zijn greens 'interessant' te maken. Je bent gewaarschuwd. Net als Saint-Cloud is ook Saint-Germain een besloten ledenbaan, maar als je eenmaal binnen de muren van het bastion bent, wacht je een uiterst hartelijk welkom. Van de manager tot de Kroatische barman en de starter in zijn houten hutje naast de eerste tee: allemaal zijn ze even aardig. En ook van de leden, die in de schaduw onder de

bomen genieten van een drankje of zich in de kleedkamer klaarmaken voor een ronde, kun je een welgemeend 'Bonjour' verwachten. Die gastvrijheid doet denken aan de ontvangst op banen in het Verenigd Koninkrijk, waar iedereen trots lijkt dat je hun baan met een bezoek vereert. Heerlijk.

De Franse club beseft terdege dat ze gerenommeerd architectonisch erfgoed in bezit hebben en probeert dit in stand te houden voor volgende generaties. Die instelling was er al in 1921, toen de leden het clubhuis aan de oevers van de Seine niet wilden achterlaten en besloten het te demonteren en verhuizen naar de nieuwe locatie in het bos. Een arbeidsintensieve en prijzige operatie, die achteraf alle moeite dubbel en dwars waard

Houten lockers, klassieke tegels en door spike-marks gepokte banken... alsof je in een tijd-machine stapt

is geweest. Het enorme houten pand bestaat uit verschillende witgroen geschilderde gebouwen met talloze trappen en leistenen dakbedekking. Het zorgt samen met de grote bomen die eromheen staan voor een haast koloniale sfeer. Vergeet ook de kleedkamer niet te bezoeken, met zijn houten plafondbalken en lockers, door spikemarks gepokte banken en klassiek betegelde douches en toiletten. Het is alsof je in een tijdmachine stapt. De historie, de baan, de sfeer... logisch dat Saint-Germain in bijna alle lijsten op het Franse podium staat.

Meesterwerk

Maar op de hoogste trede van dat Franse podium, van het hele continent zelfs, staat sinds jaar en dag **Golf de Morfontaine**. Het zaadje voor dit succes werd in 1913 geplant door Armand de Gramont, die van zijn vader toestemming kreeg om een poloveld om te bouwen tot een 9-holesbaan: **Vallièrè**. Kort daarvoor had de hertog, tijdens het kopen van polopaarden in Engeland, Tom Simpson ontmoet en hij liet de Engelsman overkomen om de baan te ontwerpen. Simpson had net de advocatuur ingeruild voor een carrière als golfbaanarchitect, en liet met de negen holes van Vallièrè direct zien dat dit een goede keus was. De holes liggen rond en over een heuvel gedrapeerd en Simpson laat ze bijna opgaan in het beboste →

Na een pauze die eindeloos lijkt te duren, schuift het hek van Morfontaine dan toch echt open.

Voordat er gegolft werd, speelden de gletsers hier met rotsblokken.

In honderd jaar tijd is er nauwelijks iets aan de lay-out van Morfontaine veranderd.

Volgens architect Tom Simpson werden echte meesterwerken niet gecreëerd maar geboren

→ landschap. Het resulteert in onvergetelijke drives en approaches, met als toetje een puttwedstrijd op de uitzinnig golvende greens, waar de bunkers gulzig happen uit nemen. Lijkt golfen op veel moderne banen vooral op kilometers maken op de snelweg, hier zit je negen holes lang in een achtbaan. Spectaculair en onvergetelijk. Vallière mag dan de 'tweede' baan van Morfontaine zijn, op meerdere holes steekt hij zijn grote broer naar de kroon.

Dertien jaar later, in 1926, kwam Simpson terug, met een schoudertas vol ervaring dankzij renovaties van onder andere Muirfield, Ballyunion en Cruden Bay. Hij bleek klaar voor zijn meesterwerk: **Le Grand Parcours** (de grote baan) van Golf de Morfontaine. Volgens Simpson werden 'echte meesterwerken niet gecreëerd, maar geboren', en moest 'de natuurlijke schoonheid van het land

intact blijven'. In die tijd hadden architecten niet de beschikking over grote machines, en het is alsof Simpson de baan zich zelf een weg heeft laten zoeken tussen de bomen en stukken heide. Zelfs de door de gletsjers meegenomen rotsen liet hij liggen, wat bijdraagt aan de tijdloze atmosfeer in het bosrijke heidelandschap. Je speelt langs hellingen met manshoge varens, over schier eindeloze heidevelden en tussen statige bomen die hier al honderden jaren staan. In de verte verwacht je bijna de meester zelf te zien, met een tekenblok in zijn ene hand en een club in de andere, op zoek naar manieren om een hole nóg interessanter te maken. Want Simpson vond dat golf 'een risicovolle onderneming' moest zijn, waarbij geluk een rol mocht spelen. Hij deed altijd zijn uiterste best om de golfer op het verkeerde been te zetten, en gebruikte

verwarring en twijfel als extra verdediging. Een hole moest ofwel moeilijker zijn dan hij leek, ofwel moeilijker lijken dan hij was. En als je door deze mentale spelletjes van de ontwerper uit positie ligt, blijken de hoeken voor het lange spel ineens heel lastig te zijn. Om nog maar niet te spreken van de uitdaging die je wacht op de forse greens, waar de bunkers bijna een integraal onderdeel van lijken te zijn.

Morfontaine, dat in 1927 opende, is niet lang (al plakte Kyle Phillips er in 2005 een paar honderd meter aan vast), maar zonder de juiste strategie en een flinke portie doorzettingsvermogen blijft een goede score buiten bereik. De baan vraagt om *shotmaking*, risico's nemen, herstelslagen en creativiteit. Dat betekent overigens niet dat je volledig murw gebeukt het clubhuis bereikt. Integendeel. Elke golfer die zijn bal hier mag opteeën, zit na de ronde met een gelukzalige glimlach om de lippen op het terras. Simpson vond dat een golfbaan plezierig moest zijn voor golfers van elk niveau. Speelbaar voor de hogere handcapper en een uitdaging voor de betere golfer. Dat is hem met Morfontaine op

In het door klimop versierde clubhuis vind je meer personeel dan gasten.

Zo zien ze het hier het liefst: lekker rustig.

een briljante manier gelukt, wat verklaart waarom er in honderd jaar tijd nauwelijks iets aan de lay-out is veranderd en de baan gezien wordt als de beste van het Europese vasteland.

Rust

Hertog Armand de Gramont overleed in 1962, waarna zijn zoon Henri voorzitter werd van de club. In 1987 kwam de baan in handen van de leden, nadat er 450 aandelen waren uitgegeven. We durven niet eens te gokken wat een aandeel vandaag de dag waard is, maar om twee golfbanen van 60 hectare op een landgoed van 140 hectare te onderhouden, moet je behoorlijk diepe zakken hebben. In ieder geval diep genoeg om de buitenwereld op afstand te houden.

Dat de hekken van Morfontaine alleen opengaan voor leden en hun gasten is misschien jammer voor golf liefhebbers, maar die isolatie is ook de reden dat dit meesterwerk van Simpson hier een eeuw later nog onaangetast in de bossen ligt. Tijdens de 27 holes die we speelden, kwamen we geen enkele andere golfer tegen. Niet één! Door de poorten dicht te houden, is het gelukt om de tijd hier stil te zetten. In het bescheiden, door klimop versierde clubhuis vind je meer personeel dan gasten. De kleedkamer is minuscule maar zit zelden vol, waardoor vier douches voldoende is. En als je geen bezoekers krijgt, volstaat een forse inbouwkast als golfshop, voor als François een keer zijn pet vergeten is of Marie een sleeve nieuwe ballen nodig

heeft. Op het houten bordje aan de muur is te lezen dat de bescheiden voorraad logo-spullen niet te koop is voor gasten. Je golfvrienden moeten je maar op je woord geloven dat je hier hebt gespeeld.

Voel je je hier welkom? Niet echt. Op Saint-Cloud en Saint-Germain gingen met de hekken ook de harten van de leden open, maar hier kun je lang wachten op een glimlach. Door de revolutie verloren de adellijke families in Frankrijk hun privileges, maar hier, diep in de bossen rond Parijs, voelt dat niet zo. Ze zijn hier niet gewend aan buitenstaanders en dat merk je. Misschien speelde ook mee dat er op de dag van ons bezoek een wedstrijd tegen Royal St George's op het programma stond, waardoor er een dozijn Britten in smoking door het clubhuis banjerde. Dan zijn drie Hollanders wellicht nét de spreekwoordelijke druppel. De keuken was dicht en na één biertje bleek ook de tap gesloten. We werden nog net niet de deur uit gekeken, maar hóorden bijna de zucht van verlichting van de bar-dame toen we de deur achter ons dichttrokken. Eindelijk weer rust. Maar wie kan ze kwalijk nemen dat ze een schat als Morfontaine zo goed bewaken? Een eerlijk is eerlijk: de exclusiviteit versterkt ook de magie van deze magnifieke golfbaan. Wat een lot uit de loterij om hier te mogen spelen. Dus kijk de volgende keer op een willekeurig terras eens goed om je heen. Zie je iemand die een pet draagt met de letter M en twee gekruiste golfclubs erdoorheen, begin dan eens een praatje en vraag of hij wel eens in Frankrijk komt – je weet maar nooit. ●